

KOMENTARI OT-OPTIMA TELEKOM d.d.
(dalje u tekstu: Optima ili OT)

za javnu raspravu o
prijedlogu Odluke kojom se određuje cijena usluge
izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice (LLU)
(dalje u tekstu: prijedlog Odluke)

Ovim putem OT-Optima Telekom d.d. (dalje tekstu: Optima ili OT) sukladno čl. 22 Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08., 90/11. i 133/12., 80/13.; dalje u tekstu: ZEK), dostavlja svoje komentare na objavljeni prijedlog Odluke Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) kojom se određuje cijena usluge izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice (LLU) i to na način da se;

- Određuje najveći iznos mjesečne naknade za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice u iznosu od 57,30 kn.
- Pri svakoj izmjeni postojeće mjesečne naknade za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice, Hrvatski Telekom d.d. je obavezan odrediti mjesečnu naknadu na način da novi iznos navedene naknade predstavlja najviše 70% ukupnog iznosa mjesečne naknade za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži Hrvatskog Telekoma d.d. za privatne korisnike.

Uvodno ističemo kako se Optima načelno slaže s prijedlogom Odluke, no radi zadovoljavanja načela regulatorne predvidljivosti i načela transparentnosti utvrđenih člankom 5. stavkom 2. ZEK-a, držimo da je istu nužno dopuniti na sljedeći način;

1. Utvrditi kako je riječ o mjesečnoj naknadi za uslugu potpunog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji.

Obrazloženje:

S obzirom da se razlikuje potpuni od dijeljenog pristupa lokalnoj petlji te da je riječ o dvije različite usluge kao i mjesečne naknade, to je u prijedlogu Odluke potrebno utvrditi kako se određuje iznos cijene usluge potpunog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice.

2. Naložiti HT-u da mora u roku od 8 dana od zaprimanja odluke Vijeća HAKOM-a uskladiti cijenu mjesečne naknade za uslugu potpunog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na način da ista predstavlja najviše 70% ukupnog iznosa mjesečne naknade za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži Hrvatskog Telekoma d.d. za privatne korisnike, tj. da iznosi 42 kn.

Obrazloženje:

Optima drži kako je nelogično da se primjena modela određivanja mjesečne naknade za uslugu potpunog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji putem bakrene parice (dalje u tekstu: ULL) vezuje za iznos mjesečne naknade za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži HT za privatne korisnike, ako HT nema obvezu odmah primijeniti taj model. Stoga stupanje na snagu predmetne odluke ovisi isključivo o volji HT-a te se odgađa primjena iste, što znači da HT može zadržati postojeću cijenu ULL-a toliko dugo koliko to njemu odgovara.

Podsjećamo da su novi operatori na tržištu još od 22. listopada 2005. godine za uslugu ULL-a plaćali vrlo visoku cijenu u iznosu od 52,14 kn. Na zahtjev Optime, HAKOM je Rješenjem od dana 23. ožujka 2011. godine iznos mjesečne naknade za uslugu ULL-a snizio sa 52,14 kn na 43,61 kn. Snižanju cijene pridonijela je činjenica što je HT u međuvremenu izradio svoj top down troškovni model temeljen na HCA/FAC računovodstvenoj metodologiji (*engl. Historical Cost Accounting/Fully Allocated Costs*), slijedom čega si je HAKOM pridržao pravo određivanja cijene za uslugu ULL-a na temelju jediničnog troška kojeg je HT izračunao temeljem metodologije troškovnog računovodstva (troškovnog modela), uzevši u obzir razinu pripadajućih maloprodajnih cijena. U obrazloženju Rješenja od dana 23. ožujka 2011. godine, HAKOM je utvrdio da je iz Regulatornih financijskih izvještaja HT-a vidljivo da HT uslugu ULL-a naplaćuje po cijeni koja nije bazirana na troškovima, a da u odnosu veleprodajnih i maloprodajnih cijena postoji opasnost od istiskivanja margine. Kako već tada HAKOM prepoznaje da je istiskivanje margine (*eng. margin squeeze*) jedna od osnovnih prepreka razvoju tržišnog natjecanja, HAKOM smatra da je opravdano mjesečnu naknadu za uslugu ULL-a odrediti na temelju jediničnog troška prema rezultatima iz Regulatornih financijskih izvještaja HT-a pri čemu treba uzeti u obzir razinu pripadajućih maloprodajnih cijena.

Iako je HAKOM tek 2011. godine prepoznao da cijena ULL nije troškovno orijentirana, Optima je cijelo vrijeme ukazivala na činjenicu da je HT-ova cijena ULL-a previsoka te da je Optima pružala svoju maloprodajnu uslugu osnovnog pristupa mreži s negativnom marginom. Slijedom navedenog, držimo da je pri određivanju izračuna mjesečne naknade za veleprodajnu uslugu i njene ovisnosti o maloprodajnoj naknadi za uslugu pristupa krajnjem korisniku, potrebno uzeti u obzir ne samo HT-ovo pravo na naknadu maloprodajnih troškova, već i pravo operatora korisnika na nadoknadu istih tih maloprodajnih troškova. Maloprodajna cijena osnovnog pristupa Optime trenutno iznosi 55 kn, a mjesečna naknada za veleprodajnu uslugu ULL-a iznosi 43,61 kn, što Optimi ostavlja marginu od svega 21%. Napominjemo da je Optima, kao i ostali alternativni operatori, prethodno imala čak i veći trošak za veleprodajnu uslugu (52,14 kn) nego što je iznosila maloprodajna naknada za pristup, što je ne samo u trenutku ulaska na tržište, već i kasnije otežavalo razvoj Optime koja je morala imati konkurentnu maloprodajnu naknadu, a povećanjem iste tada ne bi uopće mogla privući krajnje korisnike.

Slijedom navedenog, a s obzirom da je mjesečna naknada za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži HT-a za privatne korisnike određena temeljem regulatorne obveze nadzora cijena utvrđene analizom mjerodavnog tržišta te iznosi 60 kn, nužno je naložiti HT-u da odmah veleprodajnu cijenu ULL-a dovede u razinu 70% ukupnog iznosa mjesečne naknade za maloprodajnu uslugu pristupa. Na taj način bi donošenje predložene odluke bilo svrsishodno jer se u protivnom odluka neće primjenjivati sve do trenutka dok HT ne odluči mijenjati veleprodajnu cijenu ULL-a. Iz obrazloženja prijedloga Odluke proizlazi da je HAKOM utvrdio prilikom analize podataka Regulatornih financijskih izvještaja HT-a iz 2011. godine da odnos veleprodajnih i maloprodajnih troškova mora biti takav da veleprodajni troškovi ne predstavljaju više od 70% ukupnih troškova maloprodajne usluge pristupa za privatne korisnike. Stoga držimo kako treba odmah sada uskladiti utvrđeni omjer jer je trenutna mjesečna naknada za 1.61 kn veća od cijene koja bi trebala biti izračunata po modelu da ne prelazi više od 70 % maloprodajne usluge pristupa, a trenutno taj omjer iznosi 72%. Međutim, ako bi se čekalo da se model od 70% primjeni tek kada HT odluči mijenjati veleprodajnu cijenu ULL-a to bi rezultiralo zamrzavanjem postojeće situacije na tržištu što bi dovelo pak u pitanje svrhu donošenja odluke u ovom trenutku.

Dalje je stoga prijedlog Optime točku 2 dispozitiva prijedloga Odluke izmijeniti na način kako slijedi;

II. Postojeću mjesečnu naknadu za uslugu potpunog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice, Hrvatski Telekom d.d. je obvezan odrediti na način da novi iznos navedene naknade predstavlja najviše 70% ukupnog iznosa mjesečne naknade za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži Hrvatskog Telekoma d.d. za privatne korisnike, a koja u sebi ne uključuje nikakve popuste i pogodnosti.

Obrazloženje:

Naime, s obzirom da HT trenutno ima u ponudi „Super 60“ korisnički paket koji u sebi uključuje 60 minuta besplatnih poziva u T-Com mrežu i „HALO pristup“ korisnički paket za telefonski priključak bez besplatnih minuta također po cijeni od 60 kn, prilikom primjene predloženog modela Optima drži da se mora uzeti u obzir čista cijena osnovnog pristupa mreži te stoga u mjesečnu naknadu za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži za privatne korisnike ne smiju biti uključene nikakve pogodnosti i to npr. besplatne minute, telefon i sl. U protivnom bi HT mogao, sa minimalnim povećanjem maloprodajne cijene pristupa mreži (npr. od 2 kn) koja će u sebi uključivati razne pogodnosti uz istovremeno zadržavanje više cijene usluge ULL-a, istiskivati operatora korisnika sa povezanog veleprodajnog tržišta. Slijedom navedenog, a s obzirom da se pod preprekama razvoju tržišnog natjecanja smatra svako postupanje operatora sa značajnom tržišnom snagom koje je usmjereno na istiskivanje postojećih konkurenata sa tržišta, to je nužno nedvojbeno u odluci utvrditi kako mjesečna naknada za maloprodajnu uslugu pristupa javnoj komunikacijskoj mreži za privatne korisnike u sebi ne smije sadržavati nikakve popuste i pogodnosti.

Slijedom svega naprijed iznesenog, a s obzirom da su komentari Optime usmjereni isključivo na osiguravanje ravnopravne tržišne utakmice, to je prijedlog HAKOM-u iste u cijelosti usvojiti.

U Zagrebu, 14. rujna 2013. godine

OT-Optima Telekom d.d.